

AVSTRIJA na zatožni klopi

V središču pozornosti vse slovenske javnosti je še vedno dogajanje na Koroškem, kjer nemške nacionalistične organizacije stopnjujejo svojo gonjo proti koroškim Slovincem. Prišlo je že do prvega hujšega fizičnega napada na znanega pripadnika slovenske manjšine, živinozdravnika in občinskega odbornika v Pliberku — dr. Tumpelnika, iz česar izhaja, da nacionalistični skrajneži ne samo ne nameravajo prenehati s svojimi izzivalnimi in nasilnimi dejanji, temveč so trdno odločili za trajno vsiliti svojo voljo zakoniti oblasti.

Kot je bilo napovedano, so predstavniki slovenskih koroških organizacij pred dnevi uradno izročili jugoslovanskemu generalnemu konzulu v Celovcu Bojanu Lubeju resolucijo, ki med drugim naproša vlado SFR Jugoslavije, naj o položaju na Koroškem sproži razpravo v mednarodnih forumih. To pomeni, da je ta položaj že zadobil mednarodne dimenzije, ker je jasno, da Jugoslavija ne bo mogla ostati križem rok, saj je tudi sama sopolisnica avstrijske državne pogodbe in ima polno pravico, da se zanima, kako je s spoštovanjem in izvajanjem tega mednarodnega dokumenta, ne glede na dejstvo, da so pri tem prizadete pravice in koristi slovenske skupnosti na Koroškem, skupnosti, ki je jezikovno in kulturno del slovenskega naroda.

Danes sicer še ne vemo, kako se bo to za vse Slovence pereče vprašanje razvijalo na mednarodni ravni. Že sedaj pa lahko trdimo, da je Avstrija za mednarodno javnost na zatožni klopi, ker ne kaže prave in odločne volje, oziroma sposobnosti, da bi iz miselnosti določenega dela svojega prebivalstva odpravila nacionalistične, gospodovalne težnje, ki so, kot nas zelo zgovorno uči zgodovina bližnje preteklosti, srž nacistične teorije in prakse. Iz zadnjih dogodkov na Koroškem namreč izhaja, da se nemške nacionalistične organizacije ne zaletavajo samo proti še tako skromnemu priznanju slovenskih narodnih pravic, kot je postavljanje dvojezičnih krajevnih napisov v nekaterih vaseh, temveč so postale tako predrzne, da glasno zanikajo sam obstoj koroških Slovencev. To pomeni, da zahtevajo njihovo narodno smrt, kar pa ima že pravi genocidni videz.

Obotavljanje, neodločnost in pasivnost, kot jih te dni kaže avstrijska zakonita oblast, prav gotovo ne koristijo ugledu Avstrije v svetu. S svojim ravnanjem pa si ta država vsekakor zapravlja moralno pravico, da se v mednarodnih forumih še dalje zavzema za Južne Tirolce, to je za nemško govorečo manjšino v Italiji. Spomniti se je treba, da pri južnotirolskem sporu ni šlo za nekaj desetih topografskih dvojezičnih napisov, kajti takšni napisi že zdavnaj stoje po vsej bociški pokrajini, še manj pa je šlo za zanikanje obstoja južnotirolske skupnosti. Sporni so bili le načini in sredstva, kako

Prevetrimo kotišče nacizma na Koroškem

Samo nepoučen človek lahko verjame, da je pognal koroški nacizem z etiketo »Heimattiensta« tak strupen »cvet«, kot se je pokazal zadnje dni, kar čez noč. V resnici obstajajo že mnogo časa na Koroškem in tudi v ostali Avstriji krogi, ki predstavljajo latentni nacizem — fašizem najslabšega kova — čeprav se znajo v času zunanje demokratičnih vladavin spretno kamuflirati s pripadnostjo kaki drugi stranki in celo k njeni vodilni plasti. Izjema ni niti socialistična stranka in najboljši dokaz za to je dejstvo, kako šibko in neodločno je tudi ona reagirala proti najnovejšim izbruhom nacizma na Koroškem, naperjenim proti Slovincem. Tam so si nacisti izbrali koroške Slovence kot nadomestilo za Jude, kot je zapisal te dni demokratično krščansko-socialno usmerjeni kulturni tednik »Die Furche« na Dunaju. Nekoga morajo vedno imeti, proti kateremu se »borijo« in na katerem hranijo svoj skriti bes in predvsem svoje manjvrednostne komplekse.

BREZ SRAMU OBREKUJEJO SLOVENCE

Kotišče nacističnih idej pa je že desetletja, lahko bi rekli celo stoletje okolje takoimenovanih zgodovinarjev in etnografov na Koroškem. Tam so že od nekdaj sistematično in brez sramu obrekovali koroške Slovence in ves slovenski narod. Tam so nastajale znane teorije o suženjski zgodovini Slovencev, kljub vsem pisanim zgodovinskim dokazom, teorije, ki so jih zaslepljeni, preveč lahkoverni in predvsem znanstveno premalo podkovani slovenski zgodovinarji in etnografi nekritično sprejemali ter polnili z njimi slovenske zgodovinske učbenike in strokovne revije. Tam je nastala znana bedasta teorija o tem, da so bili Slovenci obrski sužnji, medtem ko vsi zgodovinski viri potrjujejo neprestane boje med Slovenci in Obri, od Samovega velikega slovenskega boja proti Obrom do znamenitega slo-

venskega odgovora obrskim poslancem: »Dokler bo kaj mečev, se bomo borili. Kar pridite!«

V krogih nacistično usmerjenih, z velenemskim šovinizmom zastrupljenih koroških zgodovinarjev so se skotile vse znane oslarije, da je beseda kosez tatarskega (mongolskega) izvora, češ da so bili Slovenci nek-daj tudi tatarski sužnji; da je podjarmilo Slovence pozneje tudi neko hrvaško (turansko) pleme; da so vladali nad koroškimi Slovenci Langobardi; da pride ime Karantanija iz kelt-ske besede karan (prijatelj), češ da so Slovenci prevzeli ime svoje države po neki skali v jeziku keltskega plemena, ki pa je že kmalu potem, ko so zavladali v Noriku Rimljani, izgini-lo in se polatinilo; celo besedo župan so ti nacistični zagrizenci razlagali kot ostanek in sled tatarskih gospodarjev nad Slovenci. Knežji kamen in prestol seveda prisvajajo sebi.

Dejstvo, da je med koroškimi Slovenci nordijska rasa bolj zastopana kot med nemškimi Korošci in Bavarci, je razlagal strupeni sovražnik Slovencev, etnograf Georg Graber s tem, da je to ostanek keltske rase na Koroškem, čeprav je znanost že davno točno ugotovila, da o tem ni niti govora. Potem bi morala biti severna rasa bolj zastopana ravno med Bavarci in njihovimi kolonisti v Avstriji, ker je znano, da so Bavarci v bistvu ponemčeni keltski Boji, ki so prišli s Češkega (zato še danes pravijo Čehom Boehmen, iz Bo-heimi). Isti krogi, polni strupenega sovraštva do Slovencev, si izmišljajo teorije, da izvira skoro vsa slovenska in zlasti koroška ljudska kultura od Nemcev, medtem ko je v resnici ravno obratno: Nemci so kradli Slovincem tako ljudske pesmi kot pravljice, ljudske plese, nošo in drugo ljudsko blago, da niti ne govorimo o prvotni materialni kulturi, od katere obstaja na Koroškem skoro samo to, kar je slovensko, od hiš do pluga in drugega orodja.

PRISLEKI SO NEMCI

Najboljši dokaz tega kompleksa manjvrednosti, ki ga čutijo nemški Korošci, zlasti napolizobraženci, je ravno v tem, da skušajo za vsako ceno ponemčiti koroške Slovence (in to so svojčas hoteli storiti z vsemi Slovenci), da bi tako indirektno prišli v posest tiste zgodovine, po kateri hlepijo, in tiste rase, ki jo, čeprav škrtajoč z zobmi, morajo ravno z nacističnega rasnega stališča priznavati za boljšo od sebe.

Z vsemi takimi lažmi in oslarijami skušajo in so vedno skušali ti nemško-nacionalistični psevdoznanstveniki dokazati, da so Slovenci samo prišleki na Koroškem, da so zgodovinski dokazi v kronikah o njihovi svobodni državi tam samo zgodovinske »netočnosti«, »pomote« in »dvoumnosti«, ki da jih je treba razumeti v takem smislu, da je to Nemcem v

(dalje na 2. strani)

Južnim Tirolcem zagotoviti nemoten razvoj na lastni zemlji, ker je italijanska stran te načine in sredstva ozko pojmovala, tako da bi na daljši rok ne mogli biti učinkoviti. S kakšnim moralnim pogumom bo odslej Avstrija mogla nastopati v mednarodnem svetu v korist Južnih Tirolcev, ko ji bo lahko vsakdo upravičeno in takoj zabrusil v obraz očitek nedoslednosti, ker sama neprimerno hujše ravna s svojo manjšino na Koroškem?

Nacionalisti in novi nacisti prav gotovo nimajo teh pomislekov, ker jih je nadutost že preveč preslepila. Uradna Avstrija pa si kaj takega nikakor ne more privoščiti, če hoče ohraniti vsaj trohico časti in ugleda, ter če noče, da bi sedanje rovarjenje njenih nacionalističnih skupinic imelo take posledice, kot jih sedaj ne moremo niti predvideti.

D. L.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 22. oktobra, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša. 9.45 Claude Debussy: Godalni kvartet v g molu. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder »Encele bencele«, Igrica. Napisal Aleksander Mužina. Režija: Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Nepozabne melodije. 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... 13.30-15.40 Glasba po željah. 15.40 »Sosed Luka«. Napisal Ivan Cankar, dramatičar Jožko Lukeš. RO. Režija: Stana Kopitar. 18.15 Glasbeni cocktail. 19.30 Kratka zgodovina italijanske popevke. 20.00 Sport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v sportu. 22.10 Sodobna glasba. 22.00 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 23. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavce. 13.30 Glasba po željah. 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. Pripravlja Danilo Lovrečič. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Gershwin: Koncert v f duru. 19.00 Poje Massimo Ranieri. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 20.00 Sportna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Basist Jože Stabej in pianist Marijan Lipovšek izvajata samospeve Pavla Šivica in Čajkovskega - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 24. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Trobentač Fred Moch ter Giorgio Carnini na elektronskih orglah. 11.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 19.00 »Los Marimberos«. 19.10 Slovenski epi: Anton Umek Okiški: »Abuna Soliman«. 19.25 Za najmlajše, pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Sport. 20.35 Richard Wagner: »Lohengrin«, opera, prvo dejanje »Pogled za kulise« (Dušan Pertot). 21.50 Melodije v polmraku. 22.05

♦ SREDA, 25. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.30 Tržaški pihalni kvartet. 18.45 Glasbena beležnica. 19.10 Higiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (20.50) Za vašo knjižno polico. 21.45 Znaane melodije. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 26. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Srečanja - Basist Jože Stabej in pianist Marjan Lipovšek izvajata samospeve Pavla Šivica in Čajkovskega - Dokumenti o raziskovanju slovenskih narečij na Goriškem - Ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Slovenski ljudski ple si (Mirko Ramovš). 18.45 Gino Marinacci in nje gov jazz. 19.10 Giuseppe Galasso: »Mazzinijeva politična misel«. 19.25 Za najmlajše: Pisani balončki. 20.00 Sport. 20.35 »Dnevnik zasutega rudarja Martina Tiffa«. Drama, napisal Pietro Formentini, prevedel Marko Kravos. Režija: Jože Peterlin. 21.25 Ritmični orkester RAI iz Milana. 21.40 Skladbe davnih dob. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 27. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Sodobni slovenski skladatelj. Lojze Lebič: Korant. Simfonični orkester RTV Ljubljana vodi Samo Hubad. 18.40 Peyci jazz. 19.10 Liki iz naše preteklosti: »Pavla Hočevar«. (Lelja Rehar). 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Sport. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.80 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 28. oktobra, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio, oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce: srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost: 18.30 Violinistka, Renata Senigaglia, pianist Enrico De Angelis, Valentin, 18.55 Poker orkester. 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve na Pesku. 19.40 Režija zborovskega petja. 20.00 Sport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 »Danes grofje Celjski in nikdar več«. Režija: Balbina Baramovič Battelino. Trejni del. 21.35 Vabilo na ples. 22.35 Zabavna glasba.

Prevetrimo kotišče nacizma na Koroškem

(Nadaljevanje s 1. strani)

prid in sploh da so Slovenci ljudstvo, ki se je priteplo kot nomadska horda od nekod iz tatarskih step. A težko jim je celo govoriti o Slovincih. Zato so si izmislili izraz »Alpski Slovani«, s čimer hočejo odvzeti Slovincem značaj narodne individualnosti in jih napraviti za nekako brezoblično maso brez narodnosti. S tem so hoteli in hočejo še danes ne le nuditi propagandno orožje nacistično in velenemško usmerjeni politični propagandi proti Slovincem, ampak v koroških Slovincih (in v slovenskem narodu) na splošno zlomiti narodni ponos in zaupanje v lastno narodno prihodnost. Na žalost so, kot rečeno, slovenski zgodovinarji, etnografi, časnikarji in politiki skoro na splošno naselili tem nepoštenim spletkam in namesto da bi zavračali take laži in študirali slovensko preteklost ter jo osvetlili z resnične strani, so še sami polnili knjige in časnike s takimi od Nemcev prevzetimi neumnostmi, prvi med njimi Ljudmil Hauptmann, ki je priobčeval svoje spise v takem smislu celo v nemščini in dal tako nove hrane protislovenski propagandi. Treba je le prelistati letnike koroških slovenskih tednikov ali druge publikacije, pa bomo našli nešteto takih od Nemcev prevzetih zgodovinskih laži, s katerimi so uredniki pitali svoje bravce.

V PROTIOFENZIVO

Na Koroškem pa je potrebno, da preidemo Slovenci v odločno politično propagandno in znanstveno protiofenzivo, da začnemo razkrinkavati vse take laži in neumnosti, da pokažemo na komplekse manjvrednosti in neznanje, ki se skrivajo za takimi lažnimi trditvami »znanstvenikov« nacističnega navdiha, in da začnemo vzbujati v naših ljudeh ponos na to, da so Slovenci, ter zavest, da so bili oni prvi tam in da so šele za njimi začeli lažiti v deželo bavarski priseljenci kot prišleki, vsiljenci, okupatorji ali tlačani, ki so jih njihovi gospodarji naseljevali na svojih posestvih, katere jim je podaril frankovski vladar, ko je pregnal slovenske kneze, ki so se v 9. stoletju uprli. Pri tem potrebujejo koroški Slovenci seveda pomoč slovenske zgodovinske in etnografske znanosti in pomoč slovenskega tiska matične domovine, ne pa da jih še ti ponižujejo s svojim ponatiskovanjem in prežvekanjem nacističnih izmišljotin.

Danes gre za to, da koroški Slovenci vzdržijo pritisk. Zavedajo naj se, da imajo opravka z novim vzbuhom plamena na dogoreva-

jočem ognjišču nacizma in da je to, kar se danes dogaja na Koroškem, absurd, popoln nesmisel v Evropi 20. stoletja. Na njihovi strani je vse, kar čuti moderno in napredno. Le povzdigniti morajo svoj glas in protestirati tako, da jih bo Evropa slišala. Kot rečeno: preiti morajo v protiofenzivo. Mi drugi Slovenci smo dolžni, da jih v tem podpiramo in da začnemo iudi sami odločen boj z vsem, kar smrdi po obnovljenem nacizmu. S tem bomo napravili uslugo ne le sebi, ampak tudi vsem pravim avstrijskim in nemškimi demokratom ter vsej Evropi. Treba je takoj zdaj pogasiti novo žarišče nacizma.

Logika pa terja od nas še eno: da prekličemo svoje priznanje rezultatov koroškega plebiscita, ki ni bil pravičen, in priznanje državne pogodbe z Avstrijo ter da začnemo proces za Koroško na novo. Tega nismo hoteli mi. To so izzvali koroški nacisti sami in fisti, ki pogodbe niso izpolnili ter dajejo s tem nacistom potuho in si ne upajo ali nočejo zaščititi koroških Slovencev pred novimi nacističnimi koroških Slovencev pred novimi napred nekdanjim. Čas je, da preidemo od verbalnih protestov k dejanjem.

Naši sovražniki v bistvu dobro vedo, zakaj se nas boje, in to je edino opravičilo zanje. Edini partizani in uporniki, ki so se kdaj z orožjem borili proti nacizmu na Koroškem, in edini, ki so žrtvovali glave v boju proti njemu, so bili Slovenci. Nikjer ni rečeno, da tega Slovenci danes nismo več sposobni.

POGOJNO OBSOJENI BRETONCI

V Parizu so sodili te dni 11 bretonskih avtonomistov, ki so izvedli 18 terorističnih atentatov na vladne stavbe iz protesta proti francoski okupaciji Bretonije, ki traja že stoletja. Sodišče je tri oprostilo, ostale pa je obsodilo na pogojne kazni. Pričakujejo, da se bodo atentati nadaljevali. Med procesom so izobesili pripadniki »Bretonske osvobodilne fronte« in »Bretonske revolucionarne vojske« bretonsko zastavo z vrha bazilike Notre Dame — kar je bil tudi lep plezalski podvig, kot piše francoski tisk.

Na Severnem Irskem se teror stopnjuje v strelne spopade in ponočne umore nasprotnikov.

Italijanski parlament se je ukvarjal pretekla dni največ z zakonom o zaščiti Benetk (ki se počasi ugrezajo).

Tito skrbi za čas, ko ga več ne bo

Jugoslovanski predsednik Tito je zadnji čas v več svojih govorih, intervjujih in pisnih opozoril jugoslovansko in drugo javnost, naj ne ugibajo, kaj se bo zgodilo v Jugoslaviji, ko njega več ne bo na političnem tonišču. Rekel je, da je za to že poskrbljeno. Nič se ne bo spremenilo, vse bo teklo tako, kakor danes. Vzgojili smo namreč novega človeka, brez ozira na njegovo narodnost, in ta človek ve, da je njegov interes, da se ohrani tak sistem in taka država, kakršna sta danes, je zagotovil Tito. Naj nihče ne misli, da bodo hoteli jugoslovanski narodi narazen, ko njega več ne bo.

Iz Zveze komunistov Jugoslavije je bil izključen prejšnji predsednik hrvatske vlade Haramija, ki je svoj čas obiskal našo

deželo. V Zagrebu pa se nadaljuje proces proti trem bivšim predstavnikom »Matice Hrvatske«, kulturne ustanove, ki je izdajala knjige in liste, katere so obsodili na znanem sestanku v Karadjordjevu lani decembra, da so bili pisani v nacionalističnem duhu. Zlasti znani univ. profesor in publicist Veselič se odločno brani in pobija vse obtožbe.

V Sloveniji so bile dijaške demonstracije proti dogajanju na Koroškem. Posebno odločne demonstracije so bile v Mariboru.

Nenadno je umrl, začet od srčne kapi, poveljnik glavnega štaba jugoslovanske vojske, general Bubanj.

V Sloveniji zbirajo prostovoljne prispevke za poplavlence v Prekmurju.

Mladinska rubrika

Protest mladinskih organizacij

Mladinski krožek iz Gorice nam je poslal prepis protestnega pisma, ki so ga na njegovo pobudo poslale mladinske organizacije avstrijskemu generalnemu konzulu v Trstu v zvezi z zadnjimi izbruhi nacistov proti Slovencem na Koroškem.

Pismo se glasi:

»Podpisana društva, ki združujejo slovensko mladino na Goriškem v Italiji, najodločneje protestirajo proti nacionalističnim ekscesom desničarsko-neonacističnih skupin, ki z zadnjimi vandalskimi dejanji grobo kršijo ne samo sedmi člen avstrijske državne pogodbe, temveč tudi najosnovnejše človečanske pravice slovenske manjšine v Avstriji s tem, da uničujejo dvojezične občestne

PISMO CELOVŠKEMU ŠKOFU

Te dni je slovenska duhovščina goriške nadškofije poslala celovškemu škofu dr. Köstnerju pismo naslednje vsebine:

»Slovenski duhovniki goriške nadškofije, zbrani na dušnopastirskem sestanku dne 12. oktobra t.l., smo z zadoščanjem vzeli na znanje pomirjevalne besede, s katerimi Vi prevzvišeni pozivate vernike v svoji škofiji, da bi se vsi »zavestno priznavali k eni družini«. Istočasno obžalujemo pasivnost zveznih oblasti na Dunaju in deželnih na Koroškem ob zadnjih izbruhih šovinističnih napadov na koroške Slovence in njihove narodne in mednarodno priznane pravice.

Hkrati najostreje obsojamo oživljanje na Koroškem tistega narodnega šovinizma, ki je v obliki fašizma in nacizma povzročil v bližnji preteklosti toliko nepopisnega gorja v Evropi in posebej našim rojakom na Koroškem. Zato pričakujemo, da si bo Vaša ekselencija še naprej z vsem potrebnim pogumom dobrega pastirja prizadevala, da bi v celovški škofiji vsi, posebno še duhovniki, priznavali drug drugemu pravico do kulturnih dobrin, zlasti do rabe materinega jezika.

ODSLEJ »SKUPNOSTI ITALIJANOV«

V Sloveniji in na Hrvaškem so začeli v zadnjem obdobju, za katerega so značilne večje ustavne spremembe v Jugoslaviji, v tistih krajih, kjer živijo pripadniki italijanske narodnostne skupine, ustanavljati t.i.m. skupnosti Italijanov. Gre za posebna »samoupravna telesa«, v katerih se bodo zbirali občani italijanskega jezika in v njih obravnavali ne samo kulturna oziroma narodnostna vprašanja, ampak tudi politične in družbene zadeve širšega pomena. Kot kaže, bodo v okviru teh teles volili svoje predstavnike v občinski in republiško skupščino, prav tako tudi v različne organizacije (Socialistična zveza ipd.). Italijanska manjšina v Jugoslaviji je že doslej imela svoje organizacije, predvsem kulturne krožke, včlanjene v italijanski uniji za Istro in Reko, vendar so se ta društva omejevala v glavnem na prosvetno-kulturno in rekreativno dejavnost, sedanje »skupnosti Italijanov« pa bodo verjetno presegle ta okvir. Kakor poročajo, so ta problem v Sloveniji, to je na območju občin Koper, Izola in Piran, rešili zadovoljivo, na področju republike Hrvaške pa je opaziti nekoliko za-
stoja.

napise, ki so jih na Koroškem postavili oblastveni organi.

Na zatožno klop postavljamo tudi avstrijsko policijo, ki ne kaže politične volje, da tako kriminalno in protizakonito početje prepreči in kaznuje krivce. Zvezna vlada, ki jo Vi, gospod generalni konzul, predstavljate, bi se morala namreč zavezati, da je treba katerokoli dejanje, ki ruši pravice narodne manjšine, proglašiti za nezakonito. Menimo da Avstrija, ki je doživela za časa nacizma toliko grozot in se vsa poveljna leta bori za pravice svoje manjšine na Južnem Tirolskem v Italiji, ne bi smela dopuščati na svojem ozemlju oživljanja neonacizma in bi morala dosledno izvajati isto manjšinsko politiko do Slovencev, kot jo zahteva do avstrijske v Italiji.

Mladinski krožek, Gorica - Športno združenje Dom - Športno društvo Juventina - Športno društvo Mladost - Športno društvo Sovodnje - Rod tabornikov Modrega vala

LEP DAR ANTONA TRSTENJAKA MLADIM

V knjižni zbirki celjske Mohorjeve družbe je izšla lani knjiga znanega filozofa in psihologa dr. Antona Trstenjaka »Človek samemu sebi«. O tem, kaj pomeni ta naslov in zakaj je napisal to knjigo, pravi Trstenjak v uvodu: »V pogovoru, ki

Mihec in Jakec se menita, kako zdravijo opozicionalce v Rusiji

— Znaš Mihec, de jest se prou neč ne čudem tistem, ke šimfajo pruti državi jn državni aparati. Narprej je tašen špas strašno drag jn pole ni ž njuh družga, ku samo oblube jn še za norca te jemajo. Oblub jem ne zmanka nikoli, ma če jeh primeš za jezek, pej najdejo taužent izgovorov, zatu ke niso neč nardili. Ma ti postrežejo z novemi oblubami. Tu kar se tiče tisteh prou na vrhi. Tisti pej, ke so bol zdoli, se pej požvižgajo na vse jn ne delajo družga ku škedine za totokalčo jn pijejo kafe. Delajo samo tisti, ke jemajo tašno službo, de jeh vsi videjo. Jn pr vsemi temi aparati, oboroženem jn civilnem, nisi nanka gvišen hodet po cesti. So pridni samo za pobirat davke jn jest ti rečem....

— Jakec, znaš, de si vre preveč povedau jn de si forte nepreviden. Ti si preveč upaš, tolko šimfat pruti vladi. Od tega jemaj lahko samo škodo. Ses tašnem govorjenjem boš zmiri slabo zapisan jn se ti na tem sveti ne bo dobro godilo. Če češ bet pamenten dej vlado zmiri samo hvalet; če boš zmerjau boš škodu samo sebi. In če sam sebi delaš škodo si zmotjen. Tu so, postaumo reč, u Rusiji vre pogruntali jn so začeli tašne ledi zdravet.

— Kaku, kaku? Nisem dobro zastopu?

— Ja, taku je. U Rusji so se vre dogoveli, de aden ke šimfa pruti vladi ne more bet prou pr čisti pameti. In taku so nardili za tašne ledi posebne sanatorije. Se kličejo psi-

sem ga imel za Zdravstveni vestnik, glasilo slovenskega zdravništva, z njegovim urednikom. v februarju 1970, sem na vprašanje, kakšni so moji načrti za prihodnost, odgovoril, da bi rad napisal nekakšno psihokibernetiko (grško: psyche — duša, kybernetes — krmar), to je duševno, ali bolje duhovno vodenje samega sebe, torej neke vrste duhovno samovodstvo ali samokrmarjenje, ker sem po dolgih letih »osebnega svetovanja« spet ugotovil, da noben, tudi najboljši nasvet človeku nič ne pomaga, če nima sam v sebi dovolj lastne osebnosti, če nima sam v sebi dovolj lastne osebnosti in se po njem ravna. To zamisel bi želel izpolniti s pričujočo knjigo.

Dr. Trstenjak je razdelil knjigo na več delov, ki nosijo naslove Svetovalec, Vodnik, Pomočnik, Tolažnik in Zdravnik. Posamezni deli pa so razdeljeni v kratka poglavja, ki obdelujejo posamezne teme, npr. »Naš osebni radar«, »Ob napakah se učimo«, »Pritisniti na vzvod zavesti«, »Ob kompasu vesti«, »Vsakdo ima ustvarjalno moč«, »Učenje brez pritiska«, »Sami sebi prijatelji«, »Strah pod nadzorstvo« in še mnogo drugih. Kako izviren je avtor v tem razmišljanju, nam pove še nekaj drugih poglavij, kot na primer »Sreča in zlobnost«, »Delati, česar se bojimo«, »Nimamo časa za srečo«, »Sreča v potrpežljivosti«, »Sreča in sebičnost«, »Zakaj se je moralo ravno njemu to zgoditi«, »Misel na staranje stara«. Knjiga ima samo okrog 145 strani, a je miselno neverjetno bogata, pravi zaklad, napisana ob upoštevanju najnovejših psiholoških odkritij in spoznanj, z globokim razumevanjem in ljubeznijo do človeka. Prebrati bi si jo moral vsakdo, najbolj pa mladi ljudje, ki hočejo napraviti iz sebe resnične osebnosti.

hiatrične bolnišnice posebnega tipa. Tašen špetau je na pu špetau, na pu pržon. In če nutre zaprejo vse tiste, ke si brez potrebe brusejo jezek. Pisatelje, biologe, zgodovinarje, žurnaliste jn druge umetnike jn učenjake.

— Ja, ja, sej pravejo de genialnost jn namnost niso daleč narazen.

— Ben, zastopeš tudi ti. Jemajo posebne komisije, ke vizitirajo tašne opozicionalce koker si ti. Pr anni najdejo denmo reč, de jema paranoične reformatorske blodnje; pr drugmi zvejo, de misle, de je bla ruska okupacija Češkoslovaške navadna agresija; pr tretjem zvejo, de jema razdvojeno osebnost, zatu ke zraven študija piše tudi v časnike.

— Ma na to vižo je vsak človek razdvojena osebnost. Sej je an kep ledi, ke dela več reči hkrati. So dohtarji, ke godejo tudi violin, so profesorji, ke so tudi režiserji, so trgovci, ke so tudi politiki jn so politiki, ke so tudi trgovci. Ma kadu pej ni danes razdvojena osebnost? Sej vsi govorimo na cesti taku, doma pej drugače!

— Ben videš. In na Ruskem tašne ledi zdravajo. Zatu ke bet pruti vladi ni zdravo ne za ledi, ne za vlado. In jem, se zna, dajejo tudi injekcije.

— Gvišno so injekcije optimizma. Jest sm vidu u Kulturnem domi tisto jegro, kamer je biu aden, ke je tou naredet atentat na ano veliko živino. Ma je pršu an dohtar, ke mu je dau injekcijo jn pole se je tisti atentator samo smejau jn ni jemu nobene voje streljat.

— A, si zastopu. Videš, jn pole po tašnem zdravlenji pride človek ses špetala jn se tudi samo smeje jn narbrž nanka ne zna, kaku se kliče.

Javnost obsoja krivico storjeno prof. Mariji Kacin

Profesorji slovenskega klasičnega liceja »France Prešeren« v Trstu so priredili v sredo enourno stavko zaradi krivice, ki jo je ministrstvo za prosveto naredilo profesorici dr. Mariji Kacin, ki je zmagala na konkurzu za katedro italijanskega jezika in književnosti na omenjeni šoli, a je ni dobila.

Stavke se je udeležila večina profesorjev. Ti so poslali ministrstvu tudi odločno protestno brzojavko.

Krivico, ki je bila storjena prof. Kacinovi, obsoja tudi tržaška slovenska javnost in se

KAKŠNA BO LISTA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Slovenska skupnost nam sporoča, da bo v nekaj dneh izpolnila zadnje formalnosti, ki so v zvezi s predložitvijo kandidatne liste za bližnje občinske volitve v Trstu. Dokončna sestava kandidatne liste je naslednja:

1. dr. Rafko Dolhar, dosedanji občinski odbornik v tržaškem občinskem svetu;
2. prof. Boris Pahor, ki nastopa kot neodvisen kandidat;
3. Peter Udovič (SDZ);
4. dr. Edmund Žetko (neodvisen);
5. dr. Franc Mljač;
6. Zoran Sosič (SDZ).

Ostali kandidati so navedeni po abecednem vrstnem redu. Novost je tokrat ta, da oba kandidata Slovenske levice nastopata na listi kot neodvisna in je tako poudarjeno samostojno politično delovanje te levičarske slovenske skupine; zaradi tega je sestava kandidatne liste taka, da omogoča slovenskemu volivcu izbiro med tistimi kandidati, ki najbolj ustrezajo njegovemu svetovnonazorskemu prepričanju.

Sesljan

OTROKE BODO PREVAŽALI V MAVHINJE

Občinski svetovalec v devinsko - nabrežinski občini Bojan Brezigar je pred nedavnim vložil vprašanje odborniku za šolstvo Colombanu v zvezi z rešitvijo perečega vprašanja slovenskega otroškega vrtca v Sesljanu, ki ga je dolge obiskovalo tudi nekaj italijanskih otrok (16 od skupnih 32). Do tega pa je prišlo zato, ker otroški vrtec begunske ustanove OAPDGR v Sesljanu lahko sprejme največ 80 otrok, ki so vsi iz begunskega naselja, ostali so se zaenkrat vpisali v slovenski otroški vrtec, kjer pa je bilo delo zaradi narodnostno mešane sestave otrok nekoliko oteženo. V Sesljanu namreč ni občinskega vrtca za italijanske otroke, samim staršem pa bi bil vsakdanji prevoz v Mavhinje precej neroden. Pravkar pa smo zvedeli, da je občinska uprava poskrbela za zadovoljivo rešitev tudi te nevšečnosti. Sklenila je, da bo tistih 16 italijanskih otrok s šolskim avtobusom začela prevažati v Mavhinje, ker ima zaenkrat edino tu na razpolago primerne prostore.

Ob osmi obletnici Slomškovega doma priredi ansambel »Kondor« v nedeljo, 22. t. m., ob 17.30 v bazoviški kino dvorani

VESEL GLASBENI VEČER

Nastopajo: pevski zbor »Slovna« iz Padrič - Gropade, mladinski zbor »Slomšek«, trio »Kraški cvet«, ansambel »Kondor« in dekliški zbor »Planika« iz Gročane.

pridružuje protestu tembolj, ker so ostali dijaki klasičnega liceja doslej brez pouka italijanščine.

ZAHTEVA PO ZAPISNIKU TUDI V SLOVENSČINI V KONZULTI V ŠKEDNJU

V petek, 13. t. m. je imela redno sejo konzulta Škedenj-Čarbola na svojem sedežu v ul. Roncheto. Slovenski svetovalec je ponovil svojo zahtevo, predloženo dne 22. februarja letos, naj bodo vabila na sestanke krajevnih konzult, kjer živi slovensko prebivalstvo, tiskana dvojezično. Opozoril je na nerešene probleme, ki zadevajo urbanistiko v Škedenju, tako na pr. željo po postavitvi prednostnega znaka za avtomobiliste, ki vozijo po ulici Soncini in na ureditev ustavljanja in parkiranja avtomobilov »za Škofijo« pri št. 2/2 Škedenjske ulice. Predložil je prošnjo s podpisi prebivalcev »klanca« Banelli, da bi ulico asfaltirali, in posredoval željo večjega števila vaščanov, naj občinski organi poskrbijo za popravilo cerkvenih stopnic in ureditev gredic ob stopnicah.

Ob zaključku je svetovalec predložil resolucijo, naj bo zapisnik na sejah škedenjske konzulte pisan dvojezično. Po dolgem razpravljanju je zahteva šla v zapisnik z večino glasov in tako je upati, da ji bo sledila praktična izvedba.

DEŽELA BO POMAGALA KMETIJAM

Deželni svet Furlanije - Julijske krajine je odobril deželni zakon, po katerem bo dajala dežela v prihodnjih tridesetih letih iz svojega proračuna po 20 milijonov lir letno za pomoč kmetom, ki bi radi razširili in modernizirali svoje kmetije, tudi v skladu s programi Evropske gospodarske skupnosti glede kmetijstva. Pomoč bo imela različne oblike, največ pa obliko prispevkov k plačevanju obresti na posojila, ki jih bodo najeli kmetje ali zadrage v take namene. Na pokrajinskih inspektoratih za kmetijstvo leži že na tisoče kmečkih prošenj za take prispevke.

Izšla je nova, 6. številka revije »Dan«, ki piše med drugim o kraški svatbi.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

GOSTOVANJE MLADINSKEGA GLEDALIŠČA IZ LJUBLJANE

T. BRAUN in H. FICHNA

INDIJANCI V MALI VASI

Prevod: Jože Hudeček, Scenograf: Vladimir Rijavec, Kostumograf: Mija Jarčeva, koreograf: Jaka Hafner, režija: FRANC URŠIČ.

V torek, 24. t. m. ob 15.30

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

LUIGI PIRANDELLO

LE PREMISLI, GIACOMINO!

Prevod: Smiljan Samec, kostumi: Marija Vidauova, scena: Demetrij Cej, režija: MARIO URŠIČ.

V petek, 20. t. m. ob 18. uri - v ponedeljek, 23. t. m. ob 14. uri - v sredo, 25. t. m. ob 18. uri - v četrtek, 26. t. m. ob 14. uri - v petek, 27. t. m. ob 17. uri.

V soboto, 21. t. m., bo v prostorih Slovenskega kulturnega kluba v Trstu, ulica Donizetti 3/I na sporedu predvajanje diapozitivov in filma

S POTOVANJA NA BLIŽNJI VZHOD

Spremno besedo bo podal Ivo Petkovšek, Začetek je ob 19. uri. Vljudno vabljeni.

GLASBENA MATICA - TRST

Sezona 1972 - 1973 - Prvi abonmajski koncert

V soboto 21. oktobra ob 21. uri v Kulturnem domu v Trstu, ul. Petronio 4

ORKESTER GLASBENE MATICE

Dirigent: OSKAR KJUDER

Solist: TONE GRČAR - trobenta.

Skladatelji: G. F. Haendel, G. Torelli, S. Osterc, J. N. Hummel.

ČESTITAMO

Casnikar DR. MATEJ POŠTOVAN je dobil te dni zasluženo priznanje za svoje dolgoletno delo na radiu Trst A s tem, da je bil povišan za načelnika slovenskih radijskih poročil. Čestitamo.

NAŠE GLOBOKO SOŽALJE

Ženi našega glavnega urednika dr. Draža Legiša, gospe Vlasti, je umrla po dolgi bolezni mati, gospa MARIJA BATAGELJ. Njej, možu in vsej družini izražata uredništvo in uprava globoko občuteno sožalje.

48. svetovni dan varčevanja

BCIKB

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE

S. P. A.

TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Glavnica L. 600.000.000 - Vplačana glavnica in rezerve L. 343.000.000

Vse bančne storitve in usluge

Vloge na hranilne knjižice in tekoče račune - zbiranje prihrankov za otroke (TKB hranilčki) - neprekinjena blagajna - varnostne skrinjice - Krediti na tekočih računih - kratkoročna menična posojila - Petletna posojila na stvarna jamstva

Menjalnica - Izstavljanje bančnih dovoljenj za uvoz-izvoz

T R S T - ULICA FABIO FILZI ŠT. 10

TEL. ŠT. 38-101, 38-045

V Erjavčev spomin

V nedeljo dopoldne se je zbrala velika množica ljudi v Novi Gorici na koncu Erjavčeve ceste pri proslavi odkritja spomenika temu velikemu našemu znanstveniku-prirodoslovcu.

Spomenik Franu Erjavcu (1834-1887) je postavil agilni klub starih goriških študentov pod vodstvom 85 let starega, še vedno mladostnega predsednika Franca Gorkeča.

Spomenik stoji na ovinku ceste proti hotelu, približno na istem mestu, kjer je bil prvotni Erjavčev grob na starem goriškem pokopališču.

Po preprosti, a pristržni slovesnosti odkritja doprsnega kipa, ki je res umetniško delo mojstra Borisa Kalina, sta po Gorkečevem uvodnem nagovoru dr. Lavo Čermelj in dr. Polenc iz Ljubljane orisala Erjavca kot prirodopisca, akademik dr. Anton Slodnjak pa v temeljitem govoru kot literarnega in kulturnega ustvarjalca. Slodnjak je avtoritativno poudaril da bi morali v posebni izdaji zbrati vsa Erjavčeva dela. V imenu

zamejskih Slovencev in ožjih rojakov Frana Erjavca je prinesel pozdrav prof. Rado Bednarik iz Gorice.

Med posameznimi točkami je kar ubrano prepeval zbor osnovne šole iz Nove Gorice. Učenci so deklamirali. Vsa okvirna prireditve je prav lepo uspela.

—o—

DEŽELNA KONFERENCA O VOJAŠKIH SLUŽNOSTIH

V soboto, 21. t. m., bo v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu konferenca o vprašanju vojaških služnosti, ki jo prireja deželna uprava. Na tem srečanju bodo govorili o teži in vplivu vojaških bremen na ekonomski in socialni razvoj Furlanije - Julijske krajine in bodo predlagali primerne rešitve na zakonodajnem, upravnem in finančnem področju z namenom, da bi dosegli skladnost med nujnostjo državne obrambe in perspektivami razvoja krajevnih skupnosti.

Spored je naslednji: ob devetih dopoldne, odprtje, uvodne besede pa bo podal deželni odbornik za programiranje Nereo Stopper. Sledila bo diskusija. Zborovanje se bo nadaljevalo ob 15. uri, ko bo zopet na vrsti diskusija. Ob 19. uri pa bo izrekel sklepne misli Alfredo Berzanti, predsednik deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine.

ZAMEJSKA PEVSKA ZBORA STA SE LEPO UVELJAVILA

Na tekmovanju slovenskih pevskih zborov v Mariboru sta se oba pevska zbora iz zamejstva dobro uveljavila, še posebno če upoštevamo dejstvo, da so bile obvezne pesmi precej zahtevne, konkurenca pa zelo ostra. »Vasilij Mirk« in »Mirko Filej« sta se namreč uvrstila na tretje mesto, treba pa je pripomniti, da je bil tekmovalni sistem tak, da je določeno mesto lahko zasedlo več zborov, seveda če so tudi dosegli predpisano minimalno število točk. Podrobnejše poročilo in komentar bomo prinesli prihodnjic.

Novice iz Števerjana

Deveta številka Števerjanskega vestnika je izšla te dni v nekoliko drugačni obliki kot doslej, vsaj kar se tiče tehnične plati. Vsebinsko pa je manj živahna. Obravnava bolj splošne domače razmere s praktičnimi obvestili.

Vestnik izhaja že peto leto.

Odbor S.K.P.D. »Sedej«, ki izdaja vestnik, je razposlal vabila za nabavo novega ciklostila, sicer vestnik ne bo mogel več izhajati. Ciklostil stane okrog pol milijona lir in ni dvoma, da bo nabiralna akcija uspela in se bo Vestnik vsebinsko in tehnično dobro razvil.

URLA VZGOJITELJICA

V ponedeljek, 16. t.m. popoldne smo pokopali na goriškem pokopališču Pavlo Makuc, učiteljico v pokoju. Učakala je 86 let, večino teh je porabila za vzgojo mladine še izza tistih časov, ko sta društvi »Sloga« in »Solski dom« odpirali prve slovenske šole v Gorici.

Pokojnica je bila vzor ne samo učiteljice, marveč tudi prave vzgojiteljice dveh rodov goriških Slovencev.

Ne le v osnovnih šolah, tudi v Alojzijevišću je marsikateri naš intelektualec in pisatelj dobil trdne osnove v materinem jeziku prav pri učiteljici Makuc.

Po rodu je bila iz Gorice, iz znane družine narodnjaka in mojstra umetnih ognjev Ferdinanda Makuca, Goriški politik in zdravnik izza prve svetovne vojne, dr. Rafael Rjic, je bil njen stric.

Že to družinsko okolje je mlado Pavlo vodilo k delu v krščansko socialnih organizacijah v Gorici. Ljubezen do mladine pa jo je držala v šoli skoro do zadnjega leta njene življenja.

MESTNI AVTOBUSI

Mestna avtobusa, ki vozita na goriško pokopališče in na Oslavje, imata novo postajališče za odhod pred kavarno Alla Posta, na križišču Verdijevega korza in ulice Mameli.

Ob praznikih odpelje avtobus na pokopališče ob 9., 10., 11., 12., 15., 16.15, 17. uri. S pokopališča pa odpelje približno dvajset minut po vsakem prihodu.

Na Oslavje pa ob 9.35, 12.35, 15.50, 17.35. Od kostnice na Oslavju pa ob: 9.45, 12.45, 16., 17.45.

Pri obnovitvenih delih v znameniti Pretorski palači v Kopru so odkrili ostanke poslikanega lesenega gotskega stropa, kar je seveda vzbudilo veliko radovednosti in zanimanja pri poznavcih upodabljače umetnosti prejšnjih stoletij.

Ob praznovanju občinskega praznika v Piranu so prejšnjo soboto odprli novo osnovno šolo in vrtec za italijanske otroke v Sečovljah, v kraju, ki spada pod pristojnost piranske občine.

Sovodnje

KULTURNI PRAZNIK

V nedeljo, 22. oktobra, bo ob 10.30 uri slovesna otvoritev Kulturnega doma.

Tu bo prosvetno središče vse naše soseske in sedež različnih organizacij. Prilicje ima dvorano, ki bo služila tudi za gledališke nastope. V prvem nadstropju so prirejene tri sobe za društvene sestanke in za glasbeni pouk.

Pozneje bodo v bližini popolnoma uredili parkirni prostor, veliko telovadnico in smotrno urejeno športno igrišče.

Za zgradnjo Prosvetnega doma so pripevali složno vsi domačini. Zato bodo prostori na razpolago vsem domačim kulturnim dejavnikom.

V nedeljo bo ob uradni otvoritvi za vso sosesko pravi kulturni praznik.

Naslednje dni bodo na sporedu različne kulturne prireditve z nastopom folklornih skupin in Stalnega slovenskega gledališča.

Staro kulturno izročilo Sovodenj bo zopet zaživelo!

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

VOJMIL RABADAN

KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE

Farsa v treh dejanjih

(Ljudski oder)

Prevod: Mirko Mahnič, kostumi: Marija Vidauova, scena: Demetrij Cej, songi: Miroslav Košuta, glasba: Aleksander Vodopivec, režija: ADR. RUSTJA V četrtek, 26. t.m. ob 20.30 v Kulturnem domu v SOVODNJAH.

Ob smrti drage

PAVLE MAKUC

učiteljice v pokoju,

ki smo jo položili k večnemu počitku v ponedeljek, 16. oktobra, v 86. letu njene starosti, se zahvalujemo vsem, ki so na kakršenkoli način z nami sočustvovali.

Gorica, 16. oktobra, 1972.

SORODNIKI

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

10-letnica »Glasa koncila«

Hrvatski verski list »Glas koncila« praznuje 10-letnico izhajanja. Deset let je majhna doba v zgodovini nekega lista, vendar si je »Glas koncila« v tem času pridobil velik ugled ne samo na področju republike Hrvaške, temveč tudi drugod v Jugoslaviji, še posebej v Sloveniji, kjer ga poleg duhovnikov berejo zlasti izobraženci.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE ZA NAŠE OTROKE

V ponedeljek, 16. t.m., je bil v Kulturnem domu sestanek med ravnateljji in predstavniki učiteljstva vseh osnovnih šol na Tržaškem in vodstvom Stalnega slovenskega gledališča. Sestanek je sklical šolski nadzornik, ki je v uvodnih besedah poudaril potrebo in pomen tesnega sodelovanja med šolo in gledališčem.

Vodstvo gledališča je prikazalo program za otroke v letošnji sezoni, pri čemer je posebno poudarilo organizacijo vseh torkov, ki bodo letos rezervirani izključno za naše otroke. Gledališče bo poskrbelo za dve predstavi, ki se bosta zvrstili v daljšem razdobju, tako da bo možno organizirati obisk vseh naših otrok. Za prvo predstavo je Stalno slovensko gledališče povabilo Mladinsko gledališče iz Ljubljane, ki bo nastopilo z igro »Indijanci v Mali vasi« T. Brauna in H. Fichne. Prva predstava bo v torek, 24. t.m., ob 15.30. Premiera »Janka in Metke« Saše Škufce, v uprizoritvi našega gledališča bo 19. decembra letos.

Poleg teh dveh gledaliških predstav bodo ob torkih tudi druge predstave za otroke (balet, pevski zbor itd.) in prireditve posameznih šol.

Ob premieri »Janka in Metke« bo otvoritev razstave otroških risb Trnuljčice, ki je bila na sporedu v prejšnji sezoni.

Na sestanku so sklenili, da bo redakcija gledališkega lista za »Janka in Metko« poverjena otrokom samim.

Izvoljen je bil koordinacijski odbor, ki ga sestavljajo predstavniki vseh ravnateljstev. V odboru so: Beni Gruden, Vera Poljšak, Marija Škerlavaj, Stanko Skrinjar in Nerina Švab.

Na sestanku je prišla do izraza želja, da bi naše šole in še posebno otroške vrtce obiskalo Lutkovno gledališče iz Ljubljane. Vodstvo gledališča se je obvezalo, da bo poskrbelo za organizacijo.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE

—o—

PRREDITVE V NEMŠKEM KULTURNEM INSTITUTU

V Nemškem kulturnem institutu v Trstu je odprta do 10. novembra VII. razstava umetniških lepakov, vsak dan od 17. do 20. ure, razen ob sobotah in nedeljah.

V petek, 20. t.m., ob 21.00 pa bodo predvajali film »Nenadno bogastvo ubogih ljudi iz Komba« režiserja Volkerja Schlöndorffa. Film spada k vrsti novih nemških filmov, ki jih prikazujejo v institutu.

24. t.m. ob isti uri bodo predvajali film »M — neko mesto išče moralca« režiserja Fritza Langa. Ta film spada h klasični nemški filmski produkciji (je iz leta 1931).

V petek, 27. oktobra ob 21. uri bo v knjižnici Nemškega instituta »Srečanje z novo glasbo«. Izvajane bodo skladbe Karlheinz Stockhausena in Johna Cageja.

Hrvatski katoliški štirinajstnevnik je začel izhajati leta 1962, v času, ko so pripravljali prvo zasedanje II. vatikanskega koncila, v skromni obliki in na ciklostilu. Že naslednje leto je prešel na rotacijo in v tej novi obleki so izdali tudi posebno številko, ki je izšla ob izvolitvi Pavla VI. 30. junija 1963. Ob koncu leta 1963 je njegova naklada znašala 80.000 izvodov, danes pa tiskajo okrog 250.000 izvodov.

»Glas koncila« v svojem dosedanjem izhajanju ni napredoval samo oblikovno, tehnično, marveč je že od vsega začetka ubral smer, bistveno drugačno od že uhojenih poti nekdanje katoliške publicistike, ki se je odlikovala po neživljenjski, triumfalizmu in nepravilnem odnosu do ljudi drugačnega prepričanja. Svoje bravce želi predvsem informirati, in to o vsem dogajanju v Cerkvi, tudi o takem, ki ni vedno na »liniji«, tako da si vsakdo lahko ustvari čimbolj objektivno in celostno podobo o verski problematiki v ožjem okolju in drugod po svetu. Izmed člankov, ki so v preteklosti vzbudili živahne komentarje, naj omenimo le intervju iz leta 1969 z mariborskim pomožnim škofom dr. Vekoslavom Grmičem, za vse tiste, ki jih zanimajo vprašanja v zvezi z današnjim stanjem odnosov med Cerkvijo in dr-

žavo v Jugoslaviji pa so zelo koristni članki izpod peresa znanega hrvaškega teologa Tomislava Šagi-Buniča. Mnogi bravci se še dobro spominjajo odličnih člankov Smiljane Rendič, stalne sodelavke lista, ki je v lanski jeseni poročala s škofovske sinode v Rimu. Značilno za uredništvo »Glasa koncila« je, da ga sestavlja skupina razgledanih in zelo sposobnih urednikov, pravih strokovnjakov na svojem področju, med katerimi je tudi nekaj neduhovnikov.

OBETAJOČ ZAČETEK ZA IVANA SANCINA

Ljubljanska Opera je v ponedeljek, 2. t.m., priredila koncert ob začetku nove sezone, na katerem so nastopili vsi štirje dirigenti njenega orkestra (Milivoj Šurbek, Rado Simoniti, Lovrenc Arnič, Bogo Leskovic) ter novi pevci in baletni solisti. Med pevci je bilo opaziti mnoga bolgarska imena, saj je znano, da si mora Opera v Ljubljani zaradi pomanjkanja domačih moči vedno bolj pomagati s solisti iz te države, znane po visokem nivoju pevske kulture. Iz dnevnika »Delo« povzemamo, da je med vsemi novimi pridobitvami največ navdušenja izzval nastop Ivana Sancina iz Trsta. »Sleherno merjenje glasnosti v avditoriju pa gre najbolj v korist mladega basista Ivana Sancina, ki je požel z arijo Mefista kar viharno ploskanje in navdušujoče vzkliče,« je zapisano v poročilu s tega koncerta. Vsekakor laskavo priznanje za tržaškega rojaka, ki se je že v začetku svoje operne kariere priljubil ljubljanskemu občinstvu.

F.J. - 122 SMRT V POMLADI

Ni si mogel predstavljati življenja brez Majde. Toda hkrati mu je bila neznozna misel, da bi Kuna pripadala komu drugemu, da bi koga drugega tako prijela za podpažduho in hodila ob njem, da bi čutil toploto njenega lepega, močnega telesa.

Včasih se mu je sanjalo, da drži v rokah njeno nago telo, da čuti njegove obline, da jih boža z roko, da gre vse dalje, vse drzneje... Toda vedno se je zbudil, preden se je zgodilo, ves prepoten, prestrašen in osramočen a čudno srečen. Takoj je skušal pregnati od sebe sanjsko predstavo Kune in začel razmišljati o Majdi. Misel nanjo mu je bila kot zdravilo v takih hipih.

Zdelo se mu je, da mu ustvarja tako nezdravo željo po Kuninem telesu njena bližina, in pogosto mu je bilo žal, da je prišla v Ljubljano in zmotila njegovo notranje ravnovesje in njegov mir. Toda ob misli, da bi spet odšla, mu je bilo težko. Vedel je, da bi se čutil zdaj osamljenega brez nje. Zdaj je imel vsako uro dneva nekoga, h kateremu se je lahko zatekel, če mu je bilo težko pri srcu ali če je potreboval kako uslugo. Nikoli ni rekla ne, vedno je pokazala, da je vesela njegovega prihoda, in vedno si je vzela čas zanj, pa naj je bila gostilna še tako polna in je imela polne roke dela. S skritim strahom je mislil na prejšnje čase, kako osamljen je bil. Vedel je, da je nekje v tem mestu Majda, sanjarij je o njej, toda bila je tako daleč, moral je biti vesel, če sta se srečala enkrat ali dvakrat na teden pol ure in včasih tudi manj, samo za nekaj minut. Kuni pa se ni nikdar mudilo, nikoli ni pogledala na uro, kadar sta bila skupaj, razen če se je njemu mudilo in je skrbelo, da ne bo pravočasno zamudil, kamor je moral iti.

Vendar je začel manj zahajati v gostilno »Pri veselem Dolenjcu«, da bi se odtegnil Kuninemu miku. Ni hotel, da bi mu želja po njej obvladala

čute in misli. Hotel je Majdo. Vedel je, da bi se čutil vse življenje ponižan sam pred seboj, če bi podlegel telesni skušnjavi in se izneveril plemenitejši plati svoje narave. Z raznimi izgovori o sestankih in učenju je začel opuščati večerne obiske v gostilni in večerjo, ki mu jo je hranila. Moral se je siliti, da je ostal trden pri tem svojem sklepu, ker ga je vlekle h Kuni. Toda priboril se je bil do sklepa, da se mora odtrgati od nje, čeprav ni bilo lahko. Včasih ga je popoldne ali zvečer neustavljivo vlekle k njej, in takrat je odšel v klub, se vključil v kakšno živo diskusijo o literaturi, o Kardeljevi knjigi o slovenskem narodnem vprašanju, ki je takrat vzbujala pozornost, o vojni ali o čem drugem, ali sedel k partiji šaha in posrečilo se mu je, da je za nekaj ur zadušil nemir in hrepenenje v sebi.

Toda ko se je Kuna nekoč odpeljala za tri dni domov, se mu je zdelo, da ni bila Ljubljana še nikoli tako pusta in žalostna. V nedeljo zvečer jo je šel čakati na postajo in sam pred seboj se je sramoval priznati, kako lahko mu je postalo pri srcu, ko je stopila iz vagona in šla proti njemu, močna, lepa v svileni ruti, ki ji je obrobljala lepi obraz, in samozavestna, pa vendar mila in spokojna. Zazdelo se mu je, da je posijalo sonce, čeprav je bila zimska noč in se jima je vila sapa v oblakih iz ust.

»Veš, da je pri nas še bolj mrzlo,« je rekla. »Zjutraj je bilo dvaindvajset stopinj pod ničlo. Tu pa je bolj vlažen zrak.«

Toda njemu se je zdelo, da je prišlo z njo nekaj toplega in vedrega, kakor lisa sinjega pomladnega neba, v mračno vzdušje ljubljanskega zimskega večera.

Vzel ji je kovček in počasi sta šla peš po Miklošičevi proti tromostovju.

(dalje)

Sodobno kmetijstvo

Mesec oktober je najbolj primeren za razna vrtna opravila. Polne roke dela imajo tako tisti, ki gojijo cvetje za prodajo, kot tudi oni, ki jim je cvetje le v okras lastnega vrta. Še vedno cvetejo nekatere trajnice, posebno astre, ki jim utegne nočni mraz škodovati. Zato bo dobro ob nastopajočih mrzlih večerih pokriti cvetoče lastline s plastičnimi ponjavami, vrečevino in drugimi zaščitnimi sredstvi. Pokrivala moramo trdno pričvrstiti, da jih veter ne bo odpihnil.

Čebulice

Zelo verjetno ta ali oni še ni vsadil nekaterih čebulnic. To lahko še vedno stori. Najboljše bo najti zanje mesto v zatišju okrasnega grmičevja. Sicer pa jih je treba pokriti z listjem in vejami. Čebulnice lahko sadimo tudi v lonce ali drugo posodo, katere dobro zalite postavimo v senčni kotiček, kjer bodo prenesle vsakršno zimo. Pred izsuševanjem jih zavarujemo z listjem in vejami. Brž ko spomladi začno cvesti posamezne vrste v posodah, jih vkopljemo na trenutno prazna mesta v okrasnem delu vrta. Lahko pa postavimo posode tudi pred hišo, na teraso ali balkon.

Trajnice

Odcvetele trajnice po prvi slani porežemo skoraj pri tleh. Odpornije trajnice, posebno zimzelene in polzimzelene, lahko pustimo neobrezane, da še naprej, zlasti z ivjem, skrbijo za okras v vrtu. Lepotne trave pustimo pri miru. Pohiteti moramo s sajenjem trajnic. Zdaj je tudi čas za delitev razraslih grmičev iz večletnega nasada in za ustvarjanje novih motivov, sicer se trajnice posuše.

Jesen je ugodna za sajenje lilij, ki so sicer čebulnice, a jih navadno uporabljamo v kombinaciji s trajnicami in nizkim grmičevjem. Upoštevati gre navodila, ki so pogosto za posamezne vrste različna. Če hočemo zavarovati trajnice pred pozebo, najprej odstranimo ves plevel v gredici in površino plitko prerahljamo in nato med rastline potrosimo dobro preperel gnoj in z vejami zavarujemo najbolj občutljive vrste. Izkopljemo gladiole, dalije, gomolje begonije in indijske kane, jih izkopane posušimo, otresemo z njih zemljo in porežemo stebila in liste. Pri dalijah pustimo za dlan dolge štrclje, stebila gladiol lahko kar odlomimo. Trato zadnjič kosimo v drugi polovici oktobra, toda ne prenizko. Nepokošene trave pa ni dobro pustiti, tudi ne listja v njej, ker se sicer lahko razširi snežna plesen v krajih, kjer je dosti snega. Dobro pa bo listje pustiti okoli grmovnic in dreves, ker preperelo listje bogati zemljo z organskimi snovmi, ki so predpogoj bogatega življenja v zemlji.

Zelenjadnice

Zelenjadnice zdaj v glavnem pospravljamo, za setev je že prepozno. Kapusnice in solatnice spravljamo v suhem vremenu. Suhe rastline so v zimski shrambi odpornije proti gnilobi. Pri spravilu rdeče pese, zimске redkve, korenčka, zelene ter drugih korenovk smo manj odvisni od vremena. Nekatero zelenjadnico pustimo še dolgo na prostem, toda pazimo, da jih ponoči dobro zavarujemo. Za endivijo so temperature okoli ničle in pod ničlo zelo nevarne, saj se zmehča in prične gniti.

Vrtna opravila pred zimo

Posebna skrb vrtnicam

Posebno skrb posvetimo jeseni vrtnicam. Pred mrazom so najbolj odporne grmične in vzpenjavne vrtnice. Vsekakor je priporočljivo vse vrtnice dobro zavarovati pred mrazom, kar storimo novembra. Zemlja je najboljše varuh vrtnic, zato bomo čimprej prisuli vznožju vrtnic zemljo. Še najboljše bo, če k njim naneseemo novo prst in je torej ne vzamemo iz okolice grmiča. Lahko pa gredico z vrtnicami posujemo s šoto ali z zemljo dobro pomešanim kompostom, da preprečimo vdiranje mraza v področje korenin. Vrtnice čajevke se do zime previsoko razvijejo. Moramo jih obrezovati, toda ne prenizko. Ostane naj jim vsaj še 20 cm lesa. Šele ko smo končali obrezovanje, posujemo zemljo, pognojimo prostor z dobro preperelim gnojem in kompostom (v obeh primerih dodamo dobro vrtno prst) in prekrijemo prostor z vejami, šoto in podobnim (listjem, praprotjo). Vrtnice popenjavke obrežemo na kratko samo prvo leto ob saditvi, pozneje pa le pri tleh izrežemo ostarele veje, polne hiravih kratkih vejic. Kar ostane mladice na vzpe-

njavni vrtnici, povežemo v snop k opori in tam ta snop pokrijemo s smrečjem ali slamo.

Z debelimi vrtnicami je največ opravka. Le starejše prezimljamo pokonci. Če le moremo, jih potem, ko smo razredčili in skrajšali krono pripognemo k tlam, pričvrstimo, krošnjo posujemo z zemljo in pokrijemo s smrečjem. To delamo tudi z visokimi vrtnicami na popločenem dvorišču, seveda povsod tam, kjer so zime hude in kjer pade dosti snega. V Primorju bo zadostovalo očistiti vrtnice odvečnih vejic, ostale skrajšati, vmes pa napolniti krono z lesno volno, s praprotjo ali s smrečjem. Ob hudi burji pa povežemo na zavarovane rastline še papirne, začasno tudi polivinilne vreče (samo začasno!), ki jih bomo dobro pritrdili. Konec februarja ali v teku marca jih osvobodimo zimske zaščite.

Listavci in iglavci

Oktober je najboljši čas za sajenje in presajanje lesnatih rastlin, zlasti ko odpade listje. Iglavce in zimzelene listovce sadimo navadno prej, že septembra, toda najpozneje v prvi polovici oktobra. Prepozno sajenje se kaj rado maščuje z izsušitvijo v zimskih vetrovnih dneh. Tudi če bomo listavce sadili šele spomladi, izkopljemo sadilno jamo že zdaj in jo napolnimo z izboljšano zemljo in gnojem.

TEDENSKI PREGLED DOMAČEGA ŠPORTA

Otvoritev občinske telovadnice v Nabrežini

V soboto, 14. tm., so v Nabrežini odprli novo občinsko telovadnico, s katero se je ta občina izkazala ne samo v pokrajinskem, ampak celo v deželnem merilu. Občinska uprava je pravilno razumela važnost športne dejavnosti, ki zavzema vedno večji obseg in s to športno zgradbo skušala vsaj delno zadostiti potrebam domačih športnikov in mladine nasploh. Moderno zgrajena telovadnica se nahaja sredi velikega občinskega zemljišča, kjer je v načrtu zgradnja pravega športnega središča z igrišči na odprtem, z bazenom in drugimi športnimi napravami. Domači športniki so z velikim veseljem pozdravili to pomembno pridobitev in so hvaležni občinski upravi, ki je pokazala poslušnost za problem zdrave rasti naše mladine. V telovadnici, ki ima tudi lep zunanji videz, se bodo lahko odigravale tekme v košarki (tudi mednarodnega značaja), v odbojki in seveda namiznem tenisu; poleg tega bo nova zgradba služila za telovadbo srednjim šolam ter za rekreativno telovadbo za mlajše in starejše. V telovadnici, ki je zgrajena po vseh modernih kriterijih, je prostora za približno 500 gledavcev, ki lahko od povsod enako dobro spremljajo športne dogodke.

Uradne slovesnosti so se poleg predstavnikov krajevnih oblasti in krajevnih športnih društev udeležili odbornik Romano za deželo, predstavnik prefekture dr. Viozzi, predstavnik jugoslovanskega konzulata, vsi slovenski župani iz naše pokrajine, predstavnik olimpijskega odbora in še drugi. Po blagoslovitvi in krajši slovesnosti je župan dr. Legiša orisal vse težave pri izgradnji telovadnice, nato je odbornik Romano čestital občinski upravi za lepo pridobitev in zazelel domačim športnikom mnogo uspehov. Pozdrav je prinesel še predstavnik prefekture in olimpijskega odbora. Sledil je ekshibicijski nastop v namiznem tenisu, na katerem so igralci Sokola in Krasa seznanili gledalce z različni načini igranja. V večernih urah smo lahko prisostvovali prijateljskemu srečanju v ženski odbojki, kjer sta se srečali ekipi Brega in domačega Sokola. Igra ni bila na posebni tehnični višini, saj sta ekipi pričeli šele pred kratkim z rednimi tre-

ningl. Trenerja in igralke so se laskavo izrazili o novi telovadnici in še v razgovorih pri večerji, ki jo je priredila občinska uprava, ponovno poudarili pravilnost športne politike nabrežinske uprave, ki bi morala biti tudi drugim za zgled.

V nedeljo se je program začel že zjutraj, ko so se srečali predstavniki Zveze slovenskih športnih društev in Inter 1904 v minibasketu.

Zvečer pa so se pomerili mlajši mladinci Z.S.S. D.I. in Lloyd Adriatico v košarkarski tekmi. Igra je bila zelo zanimiva in bojovita.

Za kroniko naj navedemo še izide posameznih srečanj:

Odbojka: Breg - Sokol 3:0

Minibasket: Inter 1904 - ZSŠDI 58:52

Košarka Lloyd Adriatico - ZSŠDI 79:53

NAMIZNI TENIS - MOŠKA A LIGA

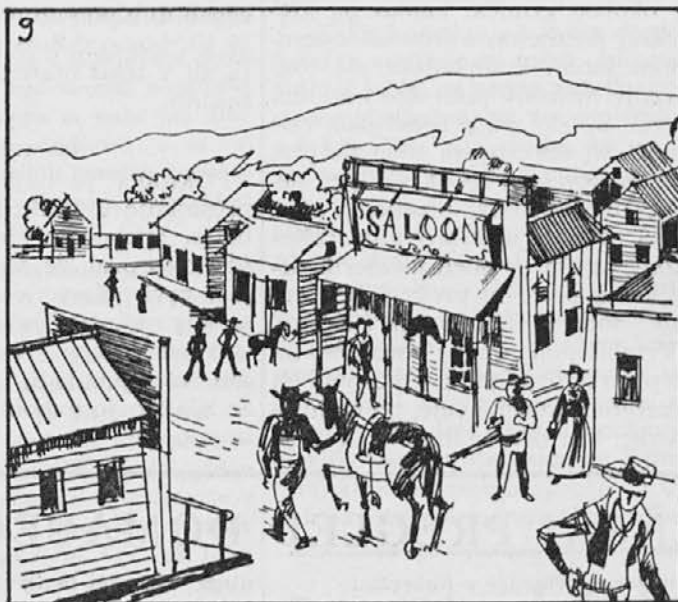
MODENA - SOKOL 5:2

Kot je bilo predvidevati, so predstavniki nabrežinskega Sokola izšli z gostovanja v Modeni poraženi. Domačini so v postavi Bisi (stalni član državne reprezentance), Franchini (odlični drugokategornik) in Zanobini pokopali tihe upe na zmago naših Košute, Peterlinija in Fabjana. Že sam začetek srečanja se je pričel slabo za Tržačane, ki so morali s Fabjanom prepustiti prvo točko domačinom; Zanobini je namreč po težko osvojenem prvem nizu zaigral v drugem odlično in strl vsak odpor povprečnega Fabjana. Košuta je po dobrem začetku in po krasni igri proti Bisiju obeta veliko, vendar je klonil slabšemu Franchiniju, katerega je že večkrat premagal. Peterliniju se končno ni posrečilo presenečenje, da bi odpravil svojega najboljšega nasprotnika. Proti Bisiju je zgubil z 2:1, medtem po je odpravil ostala dva nasprotnika. Prvenstvo torej obeta, da bo zelo izenačeno. Prepričani smo, da bodo naši predstavniki pred domačim občinstvom zaigrali zelo učinkovito. Igralce Sokola čakata sedaj dve domači srečanja proti dvema predstavnikoma iz Barlja, ki bi ne smela predstavljati prevelike ovire.

5

Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

9. Dokler bo živ, Beli sin ne bo pozabil, kaj vse se je potem zgodilo v Carlislju, mestu belega človeka. Vsaka malenkost se mu je vtisnila globoko v spomin. Najprej štirikotni trg sredi mesta, kjer ni stala nobena hiša, je pa mrgolelo bledoličnikov v smešnih dolgih plaščih, z rutami okrog vratu, s prečudnimi pokrivali. In med to množico trop zbeganih mladih ljudi, napravljenih po indijansko, vajenih mraza in zato le za silo odetih. Otepajoče in krileče so drugega za drugim vodili nekam naprej, neki bledoličnik je glasno prebral, kaj je bilo o katerih znana, in potem poslušal tiste debelo omotane bledoličnike, ki so

se priglasili za sorodnike. Večkrat je množica, med katero je stal tudi kak trd vojak, vzvalovila, si obrisala solze in posmrkala v navalu sočutne ganjenosti. Le ujetniki niso kazali nikakršnih znamenj čustvenosti. Z odporom so se obračali od svojih tako imenovanih sorodnikov, kar je okoli stoječo množico še huje prizadelo. Bili so popolnoma zbegani. Beli sin je srepro gledal nad njihovimi glavami nekam v daljavo sam s seboj zadovoljen in srečen, da se tudi drugi ujetniki niso izneverili indijanski krvi. Oče bi bil zdaj ponosen name, je pomislil, moj indijanski oče.

10. Ko so ostali samo še trije, samo še dva, ko je morala tudi bela skvo Malega žerjava naposled oditi s sovražniki, si je Beli sin olajšano oddahnil. Videti je bilo, da ponj ne bo nikogar. Njegov beli oče ga potemtakem sploh noče imeti? Torej se bo lahko vrnil v daljno domovino ob reki Tuskavaras? Saj ni treba, da ga vojaki pospremi, sam bo našel pot domov. Srce mu je zaigralo v radostnem upanju. Tedaj pa je na oznojenem rjavcu pridiral nekdo, ki je vodil sivca na povodcu. Mrzlo je spreletelo Belega sina, ko je mož zavihтел s konja in se podvizal k njemu. Kaj, s tem neznatnim človekom da bi imela kaj skupnega? Ne,

ta upadli obraz, siv kot ilovica in skoraj zakrit s smešnim pokrivalom, ta obraz mu prav gotovo ničesar ne pove. Noben, še tako drobn spomin se ni zganil v njem. Beli sin je stisnil ustnice v brezmejen prezir, dve bliskajoči reži pod čelom pa sta prebodli vlažno modrino, kise je bila zazrla v njegov obraz. Oči kot voda, si je prezirno rekel Beli sin in dvignil svoj sokolji pogled od bednika, ki je nekaj jecljal in stegoval pepelnato sivo roko. Beli sin je stal kot prkovan, živa podoba nedostopnosti. Pepelnato siva roka je zatrepetala, ko se je Del po delavarske zadril: »Daj gospodu Butlerju roko!«

B
E
L
L
I
S
I
N